Nr. 17. OLAM KATAN. שנה שניה.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.
מחיר כל נומר 10 קאפ', 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו"כ, לחצי שנה: 3 רו"כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה', 15 ק'.

קראקוי, יום ד', ח' שבט תרס"ג. גליון יז. Krakau, 11 Februar (29 Januar) 1903.

אֵשֶׁת רַבִּי עֲקִיבָא.*)

רֹאשָׁהּ יִכֹּף בְּאֵין אוֹנִים מוּל כְּתֵפָהּ, וּתְנוּמָה
אֶת שְׁמוּרוֹת עֵינֶיהָ עַל־כָּרְחָן עֹצֶמֶת;
עוֹמֵד גַּלְגַּל הַפֶּלֶךְ, וַחֲשֵׁכָה וַעֲגוּמָה
אִתָּהּ עֲלִיָּתָהּ נִרְדֶּמֶת;

רַק שַׁן־עַכְבָּר עוֹד חוֹרְקָה וּבְעֵץ מְנַסֶּרֶת,
וּשְׁאָר הַנֵּר יָהֵל עוֹד חֵלֶק פִּנָּתָהּ,
יָהֵל חֵלֶק פָּנֶיהָ: יִפְעָתָן חוֹוֶרֶת
הֱפִיקָה חֵן־מַלְכוּת בִּשְׁנָתָהּ.

וְהִיא חוֹלֶמֶת חֲלוֹם: אִישָׁהּ שָׁב רַב־תּוּשִׁיָּה,
אַחֲרָיו קְהַל תַּלְמִידִים וּקְהַל עַם אַחֲרֵימוֹ;
גַּם אָבִיהָ בַּבָּאִים... וְהִיא — רַק בּוֹכִיָּה,
וּמְחַבְּקָה אֶת שְׁנֵימוֹ, אֶת שְׁנֵימוֹ...

מִתּוֹךְ בְּכִיָּהּ תִּתְעוֹרֵר: הַנֵּר תַּם וְכָבָה —
אַךְ הִנֵּה בְּאֶשְׁנָב הַסַּהַר זוֹרֵחַ.
עוֹד בָּהּ תּוֹסֵס הַחֲלוֹם, אַךְ חִישׁ מַהֵר הִיא שָׁבָה
וְטוֹוָה לְאוֹר הַיָּרֵחַ...

יַעֲקֹב כֹּהֵן.

*) בַּת כַּלְבָּא שָׂבוּעַ הֶעָשִׁיר שֶׁהָיְתָה לְאִשָּׁה לַעֲקִיבָא בֶּן יוֹסֵף הָרוֹעֶה לְמָרוֹת רְצוֹן אָבִיהָ, אֲשֶׁר גֵּרַשׁ אוֹתָהּ מִבֵּיתוֹ. הִיא עוֹרְרָה אֶת אִישָׁהּ הָאָהוּב לָהּ לָלֶכֶת אֶל הַיְשִׁיבָה לִלְמֹד תּוֹרָה עַד הֱיוֹתוֹ לְגָדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל. וּבְמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים הָרַבּוֹת, שֶׁהָיָה בַּיְשִׁיבָה סָבְלָה מַחְסוֹר וָעֹנִי.

פרות של חמשה עשר.

(ספור).

בחדרו של שמואל המלמד היו לומדים נערים — רק מבני העניים; והיה אם בא איש לפני שמואל המלמד למסר את בנו על ידו — ושאל המלמד את האב: „העשיר אתה אם עני?" ואם ענה האב: „עשיר אני!" — שלחו מעל פניו, ולא קבל את בנו בחדרו.

ואהב שמואל את תלמידיו, וגם תלמידיו אהבוהו; ואל כל אשר הלך, ובכל אשר ישב — היו תלמידיו סובבים אותו ודבקים בו.

וראו אותו שונאיו ומקנאיו בתוך עמו הקטן הזה ואמרו: „הנה התרנגלת על אפרוחיה!"

ולא ידעו הפתאים הללו, כי לא את גנותו[1] הם אומרים, כי אם את שבחו של שמואל וגנותם הם, שהם כל־כך רעים, עד כי אפילו את הילדים התמימים אינם יכולים לאהב. ושמואל הוא כל־כך טוב, עד כי אפילו ילדים מכירים בו ואוהבים אותו.

ובבקר־בבקר יקומו התלמידים הטובים ועזבו מהר את בית אבותם, ורצו החדרה לקבל את פני מורם ולשמע תורה מפיהו; והתפאר כל נער ונער בלבבו לאמר: „אני אהיה הראשון, אשר אברך את מורי ברכת הבקר." אבל תמיד היו באים כלם החדרה ברגע אחד, וכאלו היתה בכלם נשמה אחת — קראו כלם בקול אחד:

— שלום עליך, רבי ומורי!

— עליכם השלום, תלמידי, חביבי! — יענה שמואל בפנים מאירות וישבו ללמד מתוך שמחה.

פעם אחת — זה היה ביום „חמשה עשר בשבט" — קרה לכלם מקרה אחד: כלם אחרו לבא החדרה.

ידעו הנערים, כי „חמשה עשר" היום. ביום זה מביאים התלמידים אל חדרם מפרות ארץ ישראל: תמרים, רמונים, צמוקים, שהם, לפי דברי הרבי, ענבי ארץ ישראל, שבהיותם תלוים שם אשכולות על גפנם, היו רעננים, גדולים ומלאים; אך מיום שגלו מארצם להיון לארץ צמקו ויבשו; ואולם גם בהיותם יבשים, עודם מתוקים וטובים הרבה יותר מן השזיפים המלאים והגדולים.

אבל הפרות הללו הם ביקר: אינם נקנים אלא בפרטות, ופרטות אינן מצויות בידי בני עניים. פרטות צריך לבקש מאת אבא ואמא, אך אבא מביט בכעס ושותק, ואמא נוזפת ואומרת: „מחי מתיבש מדאגה: מאין אקח כבר להם לארחת היום? ורעבתן זה — לפרות הוא תאב[1]!"

— צריך להתיאש היום מפרות, — גמר נער אחד בלבו, — אבל איככה אבא החדרה בידים ריקות, בשעה שכל נער ונער בא וידיו מלאות פרות?! טוב כי אאחר היום מעט, ובין כה יאכלו הנערים את פרותיהם!

וככה חשב כל נער ונער בלבו, ויאחרו כלם; ויבאו כלם ברגע אחד אל החדר.

איש איש מהם הביט לארץ, לבל יראה בעיניו את התאנים המלאות והתמרים הנוצצים־לחים, הצמוקים השחרחורים והרמונים האדמים, אשר ביד רעיו. איש איש מהם חשב בלבו, שכל חבריו מביטים בודאי אל ידיו הריקות וצוחקים בחשאי, — אבל כאשר ראו אחרי כן, שכלם באו בידים ריקות, נתמלא לבם שמחה.

— גם אתה לא הבאת כלום[2]?

— אבא אמר: אין כסף. אני בכיתי, והוא לא נתן.

— אבי שתק, אבל נתון לא נתן כאביך. ואתה?

— אני עשיתי עצמי כבוכה, אבל אמא קדמה ובכתה...

— גם אמי חפצה, כמדומני, לבכות, אבל התחילה — גוערת.

— ומה נעשה היום בשעת החפש?

— רעיון טוב עלה על לבי — ענה בצלאל הגדול שבנערים — הבה יספר איש איש מאתנו איזו מעשיה יפה, ובלבד שתהיה מענין חמשה עשר.

— או על דבר ארץ־ישראל — הוסיף נער אחר — ארץ־ישראל היא מקום הפרות המתוקים שאוכלים היום.

1) גנות — חרפה.

1) מתאוה, 2) מאומה.

חמשה עשר בשבט

— גם על דבר יערים ואילנות — הציע בנימין הקטן בתלמידים — כי חמשה עשר הלא הוא ראש השנה לאילנות!

— וגם על צפרים, הלא הצפרים הם שכני האילנות, כמו שכתוב בפרוש: „מבין עפאים יתנו קול!"

ותיטב העצה בעיני כל התלמידים; וכאשר הגיעה שעת־החפש, הפילו גורל מי יספר ראשונה, ויפל הגורל על בצלאל.

ובצלאל מעמיד פנים של „ראש המדברים", מקמט מעט את מצחו, מתנה מראש, שלא יפסיקוהו באמצע, ומתחיל לספר:

— הדבר היה בשכבר הימים; עוד בטרם שנולד תובל קין — לוטש הברזל הראשון; והיערים לא ידעו עוד אימת קרדם, והצמחים לא נקטפו עוד בידי אדם, ורק כאשר הגיעה עתם למות, היו מתים מיתת נשיקה...

— מה זאת מיתת נשיקה? — שאל בנימין הקטן.

— מיתת נשיקה היא מיתה בידי שמים.

— ומיתה בידי שמים מה היא?

— מיתה בידי שמים היא, שלא בידי אדם. אבל אל תפסיקני, קטן!

— אז עוד לא חל ראש השנה ליערות ב„חמשה עשר בשבט".

— ואימתי חל?

— אימתי? בודאי, בכל יום שהיו רוצים, היו עומדים ומתפללים. הלא יודעים אתם, שהאילנות הם „בעלי תפלה"! ואולי היו עושים ראש השנה בעת שהרבה צפרים באו אל היער. את זאת איני יודע ברור; אבל ברור הדבר שלא בחמשה עשר חל.

— ומהיכן ברור לך הדבר?

— אם לא כן, לא היה ולא נברא כל הספור הזה, שאני מספר לכם. אבל למה זה תפסיקוני?! הלא התניתי מראש! רוצים אתם — פוסק אני לגמרה.

— לא, לא! ספר, ואנחנו נחריש.

— השבעו לי!

כל הנערים הוציאו את ציציותיהם ונשקון, ובצלאל שב אל ספורו:

— אז לא חל עוד ראש השנה לאילנות בחמשה עשר, והעצים לא פחדו עוד את הברזל; ויגדלו היערים לרחבם ולעמקם.

— רק שאלה אחת, בצלאל! מתיר אתה לי את שבועתי?

— מתיר אני, אבל — רק שאלה אחת!

— מדוע רק לרחבם ולעמקם ולא לגבהם?

— את זאת חפצתי בעצמי לבאר לכם: המה יראו, פן יגבהו הרבה־הרבה, עד כי יגעו ענפיהם בשמים הקדושים, בשמש הקדוש ובכוכבים הקדושים!

ויגדלו העצים לרחבם ולעמקם, ולא נועזו גם להביט בפני השמים, ויהיו העצים אשר בימים ההם — ננסים.

ויסתבכו העצים איש בענפי רעהו, עד כי לא יכלו עוד קוי השמש להדר בעד העלים, ויהי חשך ביער; והאדמה, אשר מתחת לעצים, לא ידעה אם יש שמים פרושים ממעל.

ובין הסבכים מצאו להם מקלט: זאבים, שועלים, אריות, נמרים וכל חיה טורפת.

ואילני סרק עוד לא היו אז ביערים: כל העצים למיניהם נשאו פרי מתוק לחך.

— כתמרי ארץ ישראל?

— כמעט כתמרי ארץ ישראל; אבל בני האדם לא אכלו מן הפרות המתוקים ההם, כי פחדו לבוא אל היער מפני האריות והנמרים, אשר נסתרו שם; ויפלו הפרות על הארץ וירקבו, ואחרי כן התערו באדמה, וישלחו בדים.

ושנה שנה נופלים פרות ועושים בדים; והבדים הולכים ורבים, הולכים וגדלים, הולכים ומתפתחים.

ויקם דור חדש ביער: עצים צעירים, רעננים, יפים, זקופים! אף קמט קל לא נראה על קליפתם.

וירבו הצעירים, ויצר המקום ביער.

והזקנים היו אמנם סבלנים גדולים, גם הרשו לצעירים לשלח את ענפיהם הרכים אל בין ענפיהם הסבוכים, הענפים הזקנים; ולא הקפידו גם אם שמו הצעירים ענפים על שכמיהם וגזעיהם, אבל הצעירים התחילו להתאונן: „צר לנו המקום! איזה דרך כסל בחרתם לכם, זקנים, לצמח אך לרחב?! השמימה, השמימה! נגביה את ענפינו למעלה!"

ויחרדו הזקנים לדברי הצעירים, כי חשבו את הדברים לחרוף וגדוף כלפי השמים הקדושים ויקראו:

— מה אתם אומרים, נערים שובבים?! לשמים?! לשמש?! לכוכבים הקדושים?!

— ומה כל הצעקה, שאתם מעמידים עלינו, ננסים? — ענו הצעירים — אדרבה, אם קדושים השמים בעיניכם, הלא טוב לנו להתרומם אליהם, ונקדש גם אנו!

ויהי ריב בין הזקנים ובין הצעירים, וגם דבי היער התערבו בדבר וחוו את דעתם, כי צדקו הזקנים בריבם; אבל הצעירים הניעו עליהם בראש: יודעים אנחנו את הפצכם, פראים! סבכים הדשים דרושים לכם בעד בניכם הקטנים! צר לכם על חשכת היער שתתמעט! השמימה, השמימה נתרומם! רב לנו להשתרג ולהתפתל יחד; תראה גם אדמתנו, שיש שמים בהירים ממעל!

ויקצפו הצעירים על הזקנים, והזקנים — על הצעירים. מה עשו? עמדו וקבעו „ראש השנה", ויקומו הזקנים להתפלל —

— והצעירים?

— הצעירים, הם צעירים, לא ידעו „עברי".

ויתפללו הזקנים לשמים, כי ישלחו רזון, חרב והנמל[1] על הדור הצעיר המלעיב בקדושים.

— מוטב שימותו — קראו הזקנים — ולא יחדשו מנהגים וחלול קדש ביער!

והרבה אילנות אמרו: מוטב שנשאר ערירים, מהוליד בנים מחללי קדש כאלה!

[1] אבני ברד.

וַיֵּצֵא קֶצֶף גָּדוֹל עַל הַיַּעַר, וַיָּבֹא בוֹ רָזוֹן וְחֹרֶב וְהַנֶּמֶל, וַיָּמוּתוּ צְעִירִים וּזְקֵנִים בְּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת; וְגַם אֵלֶּה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַחַיִּים בָּא רָקָב בְּלִבָּם. בַּשָּׁנָה הַהִיא נוֹלַד „תּוּבַל־קַיִן" — אֲבִי לוֹטֵשׁ קַרְדֻּמּוֹת הַבַּרְזֶל; וְעַל הָאִילָנוֹת, אֲשֶׁר הִתְפַּלְּלוּ עַל הָ„עֲרִירוּת" [1] יָצָא גְזַר דִּין, שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אִילָנֵי סְרָק לְעוֹלָם וָעֶד.

וּלְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יוֹסִיפוּ עוֹד הָעֵצִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה רָעָה כָּזֹאת — יָצָא גְזַר דִּין עַל הַיַּעַר, שֶׁיָּחוּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ בְּחֹדֶשׁ שְׁבָט, עֵת עֲצֵי הַיַּעַר שְׁקוּעִים בְּשֵׁנַת הַחֹרֶף, וְכָל צִמְחֵי הָאֲדָמָה נָמִים תַּחַת מִכְסֵה הַשֶּׁלֶג.

גַּם עַל הַדֹּב נִגְזַר לִישֹׁן כָּל יְמֵי הַחֹרֶף, עַל אֲשֶׁר עָזַר לָרִיב, וְעוֹרֵר אֶת הַנַּנָּסִים הַזְּקֵנִים עַל הַצְּעִירִים הַשּׁוֹאֲפִים לְמָעְלָה.

שְׁמוּאֵל הַמְלַמֵּד שָׁכַב אָז עַל מִטָּתוֹ, שָׁכַב וְהֶעֱלָה עָשָׁן מִתּוֹךְ מִקְטַרְתּוֹ הָאֲרֻכָּה; וּבְשָׁמְעוֹ אֶת שִׂיחוֹת הַנְּעָרִים, וַיִּיטַב בְּעֵינָיו, וַיֶּרֶב לְהַעֲלוֹת עָשָׁן מִמִּקְטַרְתּוֹ לְבַל יִרְאוּ הַנְּעָרִים אֶת פָּנָיו, וְלֹא יִתְבַּיְּשׁוּ לְסַפֵּר אֶת סִפּוּרֵיהֶם.

(סוֹף יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטַיְנְבֶּרְג.

[1] שֶׁלֹּא לְהוֹלִיד בָּנִים, *Бездѣтство*.

הַר סִינָי.

רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה.

(אַגָּדָה).

ג.

וַיְהִי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיָּקָם רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וַחֲמֵשֶׁת תַּלְמִידָיו וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלַיִם וַיֵּלְכוּ צָפוֹנָה. הֵמָּה בָּאוּ עַד הַר הַכַּרְמֶל וַיָּסוּרוּ אֶל מְעָרַת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר מִמּוּל הַיָּם הַגָּדוֹל. הִיא הַמְּעָרָה אֲשֶׁר הִתְחַבֵּא בָהּ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא מִפְּנֵי אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וַיָּלִינוּ שָׁם.

וַיְהִי בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וַיֵּשְׁבוּ לְקוֹנֵן עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמִשְׁפָּטָם מִדֵּי לַיְלָה בְּלַיְלָה—וַתִּמָּלֵא הַמְּעָרָה אוֹרוֹת גְּדוֹלִים, אֲשֶׁר לֹא רָאוּ עוֹד כָּמוֹהֶם. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרְאוּ:

„עַד אָנָה בְּכִיָּה בְּצִיּוֹן וּמִסְפֵּד בִּירוּשָׁלָיִם?"

וַיֶּחֶרְדוּ קִירוֹת הַמְּעָרוֹת, וַיֶּחֱרַד כָּל הַר הַכַּרְמֶל, וַיִּרְעַם הַיָּם מִמּוּלוֹ; וְגַלִּים אַדִּירִים הִתְנַשְּׂאוּ בְּקוֹל שָׁאוֹן גָּדוֹל וּבְרָקִים הִבְרִיקוּ וּרְעָמִים הִרְעִימוּ לְעֻמָּתָם בַּמָּרוֹם.

וּפִתְאֹם וְהִנֵּה הַמְּעָרָה נִבְקָעָה וַיִּרְאוּ הַשָּׁמַיִם מֵעַל לְרָאשֵׁיהֶם, וְהִנֵּה הֵם מְכֻסִּים בְּעַנְנֵי אֵשׁ וּבְרָקִים אֲרֻכִּים מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵיהֶם מִתְפַּתְּלִים בֵּינֵיהֶם כִּנְחָשִׁים אֲיֻמִּים, וְרֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי לֶהָבוֹת מִתְעוֹפְפִים בֵּין הָעֲנָנִים וְיוֹרְדִים מִמָּרוֹם מַטָּה מַטָּה— — — — —

וְהִנֵּה הֵם עוֹמְדִים בְּתַחְתִּית הָהָר, וְאִישׁ זָקֵן יָרַד מִמֶּרְכֶּבֶת הָאֵשׁ וַיִּתְיַצֵּב לִפְנֵי רַבִּי יוֹסֵף וְתַלְמִידָיו.

וּפְנֵי הָאִישׁ הַזָּקֵן מְאִירִים שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר הַחַמָּה, וְעֵינָיו — שִׁבְעָתַיִם כִּבְרַק הַבָּרָק, וְשַׂעֲרוֹתָיו—שִׁבְעָתַיִם כְּקַוֵּי הַשַּׁחַר, וְהוּא עָטוּף כֻּלּוֹ בְּעַנְנֵי טֹהַר קַלִּים הַמְרַחֲפִים עַל פְּנֵי הָרָקִיעַ הַשְּׁבִיעִי. וַיֵּדְעוּ כִּי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא הוּא וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם.

עַד אָנָה בְּכִיָּה בְּצִיּוֹן וּמִסְפֵּד בִּירוּשָׁלַיִם ?! — קָרְאוּ בִילָלָה.

— עַד אָנָה בְּכִיָּה בְּצִיּוֹן ?— רָעַשׁ הַר הָהָר לְעֻמָּתָם.

— עַד אָנָה בְּכִיָּה בְּצִיּוֹן ? — הִרְעִים הַיָּם הַגָּדוֹל לְעֻמָּתָם.

וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא:

„יוֹסֵף, יוֹסֵף! חֲזַק וֶאֱמָץ, אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת! קוּם וְלֵךְ צְפַתָּה וּבָאתָ עַד קְבוּרַת שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְשָׁם אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה.

וַיִּשְׂאוּ אֶת עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה נַעֲלָה רֶכֶב הָאֵשׁ וְסוּסֵי הָאֵשׁ אֶל בֵּין הָעֲנָנִים הַבּוֹעֲרִים כְּאֵשׁ לֶהָבָה — וַיֵּעָלְמוּ.

— אָבִי, אָבִי, רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו! — קָרָא רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וַחֲמֵשֶׁת תַּלְמִידָיו וַיִּפְּלוּ שֵׁנִית עַל פְּנֵיהֶם אַרְצָה וַיִּבְכּוּ בְּכִי מַר מְאֹד. כָּכָה שָׁכְבוּ לָאָרֶץ עַד אוֹר הַבֹּקֶר.

הַבֹּקֶר אוֹר וַיָּקוּמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם, וַיָּבֹאוּ לִפְנוֹת עֶרֶב עַד טְבֶרְיָה, אֲשֶׁר עַל שְׂפַת יָם כִּנֶּרֶת. וְשָׁם קֶבֶר רַבִּי עֲקִיבָא הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל; הוּא הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר נִלְחַם תַּחַת דֶּגֶל בַּר־כּוֹכְבָא עַל עַמּוֹ וְאַרְצוֹ וַאֲשֶׁר סָרְקוּ הָאוֹיְבִים אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרְקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, וְהוּא קָרָא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה „שְׁמַע יִשְׂרָאֵל". וְסָבִיב לְקִבְרוֹ קִבְרוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף תַּלְמִידָיו גִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נָפְלוּ כֻלָּם בְּחֶרֶב הָאוֹיֵב בַּמִּלְחָמָה הַנּוֹרָאָה הַהִיא. וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה הוּא וַחֲמֵשֶׁת תַּלְמִידָיו וַיִּטְבְּלוּ בְּיָם כִּנֶּרֶת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ טְבִילוֹת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ פְּעָמִים, וַיִּטַּהֲרוּ וַיִּתְקַדְּשׁוּ מְאֹד, וְאַחַר הָלְכוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל קִבְרוֹת הַגִּבּוֹרִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלֶּה.

וַיְהִי כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וַיֵּשְׁבוּ בֵּינוֹת לַקְּבָרִים וַיְקוֹנְנוּ עַל חָרְבַּן הַמִּקְדָּשׁ כְּמִשְׁפָּטָם מִדֵּי לַיְלָה בְּלַיְלָה.

עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר,
צִיּוֹן מִדְבָּר הָיָתָה,
יְרוּשָׁלַיִם......

וַיְהִי כְּהַזְכִּירָם אֶת הַשֵּׁם יְרוּשָׁלַיִם—וַתִּרְעַד הָאָרֶץ מִתַּחַת וַיִּתְנוֹעֲעוּ הַקְּבָרִים מִסָּבִיב וַיִּפָּתֵחוּ:

וַהֲמוֹנִים, הֲמוֹנִים עוֹלִים מִסָּבִיב וְעַצְמוֹתֵיהֶם מַשִּׁיקוֹת בְּקוֹל רַעַשׁ וּבִידֵיהֶם — הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת, — חֲרָבוֹת שְׁבוּרוֹת וּרְמָחִים שְׁבוּרִים; עַצְמוֹת פְּנֵיהֶם שְׁחוֹרוֹת כַּעֲפַר אֶרֶץ, אַךְ עֵינֵיהֶם בּוֹעֲרוֹת בְּחוֹרֵיהֶן כְּלַפִּידֵי אֵשׁ בְּלֵיל אֹפֶל. וַיְהִי כְּהִשָּׁמַע שֵׁנִית הַשֵּׁם „יְרוּשָׁלַיִם", וַתִּרְעַשְׁנָה הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת,

וַתִּרְעַשְׁנָה הַחֳרָבוֹת הַשְּׁבוּרוֹת, וְסַעֲרַת אֲנָחָה מָרָה נִשְׁמְעָה מִסָּבִיב וְאַחֲרֶיהָ קוֹל יְלָלָה אֲיֻמָּה, אֲשֶׁר הִרְעִישָׁה אֶת הָאָרֶץ וְאֶת שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם:

„יְרוּשָׁלַיִם — שְׁמָמָה! יְרוּשָׁלַיִם — שְׁמָמָה!!"

וּמְטַר כּוֹכְבֵי־דְמָעוֹת נִתַּךְ מִמְּרוֹם הַשָּׁמַיִם וַיִּפְּלוּ עַל צַלְלֵי הַגִּבּוֹרִים־הַמֵּתִים, וַיִּזָּרְמוּ הַכּוֹכָבִים־הַדְּמָעוֹת וַיִּשְׁטְפוּ הָלְאָה בְּמוֹרַד הֶהָרִים וַיֵּרְדוּ אֶל הָעֵמֶק וַיִּפְּלוּ אֶל יַם כִּנֶּרֶת.

וַיִּרְתַּח הַיָּם הַשּׁוֹקֵט הַזֶּה וַיֶּהֱמוּ וַיָּרוּמוּ גַּלָּיו הַקַּלִּים וַיִּתְמַרְמְרוּ מְאֹד, וַיִּשְׁטְפוּ הָלְאָה הָלְאָה בְּרַעַשׁ וַהֲמֻלָּה עַד נָפְלָם אֶל יָם הַמֶּלַח — וַיֵּעָלֵמוּ.

וְהַיְלָלָה הִקִּיפָה אֶת כָּל הַכִּכָּר וַיִּשָּׁמַע הַהֵד מִכָּל הֶהָרִים הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים אֲשֶׁר מִסָּבִיב, מֵהָרֵי זְבֻלוּן וּמֵהָרֵי נַפְתָּלִי וּמֵהָרֵי הַגִּלְעָד, אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְיַם כִּנֶּרֶת:

„יְרוּ־שָׁ־לַ־יִם שְׁמָ־מָה!!!"

הַשַּׁחַר עָלָה עַל הָאָרֶץ וַתִּדֹּם הַיְלָלָה וַיָּשׁוּבוּ הַגִּבּוֹרִים אֶל קִבְרֵיהֶם וַתִּשְׁקֹט הַכִּכָּר אֲשֶׁר מִסָּבִיב; — אַךְ מְטַר הַכּוֹכָבִים־הַדְּמָעוֹת לֹא חָדַל לְטַפְטֵף מִמָּרוֹם עַד צֵאת הַשֶּׁמֶשׁ עַל הָאָרֶץ. אָז קָם רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם לָבוֹא צְפַתָּה. עָלוּ הָרִים וַיֵּרְדוּ בְקָעוֹת, וּבְכָל אֲשֶׁר יָרְדוּ וּבְכָל אֲשֶׁר דָּרְכָה כַּף רַגְלָם שָׁמְעוּ אָזְנֵיהֶם הֵד קוֹל הָעוֹלֶה מִן הָאָרֶץ:

יְרוּשָׁלַיִם שְׁמָמָה! יְרוּשָׁלַיִם שְׁמָמָה!

ד.

הַיּוֹם רָפָה לַעֲרֹב וְהֵמָּה בָּאוּ צְפַתָּה וַיָּסוּרוּ אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ וַיַּעַמְדוּ בְּפִנָּה עַל יַד הַפֶּתַח וַיִּתְפַּלְּלוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּצִבּוּר. וְהָיָה כָּל הָרוֹאֶה אֶת הָאוֹרְחִים הָאֵלֶּה וְאָמַר: אַךְ עֲנִיִּים הֵמָּה הַחוֹזְרִים עַל הַפְּתָחִים, וְלֹא שָׂמוּ אֲלֵיהֶם לֵב. וַיְהִי אַחַר הַמִּנְחָה וַיָּקוּמוּ וַיֵּצְאוּ אֶת הָעִיר וַיֵּרְדוּ בֵּין הֶהָרִים וַיָּבֹאוּ עַד כְּפַר מִירוֹן.

הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה לִפְאַת יָם; אַךְ קַוֶּיהָ הָאַחֲרוֹנִים הֵאִירוּ עוֹד אֶת רָאשֵׁי הֶהָרִים בְּאוֹר אֲדַמְדָּם, וַיְהִי דִמְיוֹנָם כַּעֲנָקִים אֲשֶׁר כּוֹבְעֵי זָהָב מַזְהִירִים עַל רֹאשָׁם. וְרַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה נָשָׂא אֶת עֵינָיו אֶל הֶהָרִים וַיַּרְא וְהִנֵּה עַמּוּד עָנָן מִתְרוֹמֵם מֵעַל אַחַד הֶהָרִים וּמִתַּמֵּר וְעוֹלֶה עַד לֵב הַשָּׁמָיִם, וַיֵּדַע כִּי שָׁם מְעָרַת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הָהָר הַהוּא וַחֲמֵשֶׁת תַּלְמִידָיו הָלְכוּ אַחֲרָיו. — וַיְהִי כַּאֲשֶׁר עָמְדוּ רַגְלֵיהֶם בְּתַחְתִּית הָהָר וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה פֶּתַח קָטֹן לִפְנֵיהֶם וְעַל הַפֶּתַח מִסָּבִיב מִתְפַּתֵּל פֶּתֶן גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד; וְעֵינֵי הַפֶּתֶן מַבְרִיקוֹת בְּאֵשׁ קָרָה, וּפִיו פָּעוּר כְּקֶבֶר עָמֹק לִבְלֹעַ אֶת כָּל הַקָּרֵב אֵלָיו, וְהוּא מַשְׁמִיעַ קוֹל לְחִישַׁת־זַעַם אֲיֻמָּה מְאֹד. אַךְ רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה לֹא נִבְהַל מִפָּנָיו וַיִּקְרַב אֶל פֶּתַח הַמְּעָרָה וַיִּקְרָא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים:

פֶּתֶן, פֶּתֶן, פְּתַח דְּלָתֶיךָ!

וַיִּשְׁמַע הַפֶּתֶן וַיִּדֹּם וַיֶּחְדַּל לְהִתְפַּתֵּל וַיִּסְגֹּר אֶת פִּיו; אַךְ עֵינָיו הַקְּטַנּוֹת הִבְרִיקוּ עוֹד בְּאֵשׁ קָרָה לְעֻמַּת הַבָּאִים.

רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו בָּאוּ אֶל תּוֹךְ הַמְּעָרָה וְהַפֶּתֶן הוֹסִיף לְהִתְפַּתֵּל וּלְהַשְׁמִיעַ אֶת לְחִישָׁתוֹ הָאֲיֻמָּה. וְהַמְּעָרָה עֲמֻקָּה וַאֲפֵלָה מְאֹד, אַךְ שְׁנֵי נִיצוֹצֵי־אוֹר דַּקִּים, כִּשְׁנֵי כוֹכָבִים קְטַנִּים הַנִּשְׁקָפִים בְּעַד עֲנָנָה שְׁחוֹרָה הֵאִירוּ לִפְנֵיהֶם אֶת הַדָּרֶךְ. וַיֵּרְדוּ מַטָּה מַטָּה בְּמַעֲלוֹת אַבְנֵי גָזִית עַד בּוֹאָם לִפְנֵי סֶלַע גָּדוֹל אֲשֶׁר חָסַם לִפְנֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ.

וְרַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה קָרָא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים:

סֶלַע, סֶלַע, פְּתַח דְּלָתֶיךָ!

וַיָּרוֹם הַסֶּלַע וַיִּתְגַּלְגֵּל הַצִּדָּה — וְהִנֵּה פֶּתַח קָטֹן פָּתוּחַ לִפְנֵיהֶם, וַיָּבֹאוּ אֶל תּוֹךְ מְעָרָה שְׁנִיָּה, וְהַסֶּלַע הַגָּדוֹל שָׁב וַיִּתְגַּלְגֵּל עַל הַפֶּתַח וַיְכַסֵּהוּ. וְהַמְּעָרָה עֲמֻקָּה וַאֲפֵלָה מְאֹד, אַךְ שְׁנֵי נִיצוֹצֵי־אוֹר דַּקִּים כִּשְׁנֵי כוֹכָבִים קְטַנִּים הַנִּשְׁקָפִים מִבַּעַד עֲנָנָה שְׁחוֹרָה, הֵאִירוּ לָהֶם מְעַט אֶת הַדָּרֶךְ. וַיֵּרְדוּ וַיֵּרְדוּ מַטָּה מַטָּה בְּמַעֲלוֹת אַבְנֵי גָזִית; וּבְכָל אֲשֶׁר הוֹסִיפוּ לָרֶדֶת כֵּן הָלְכוּ נִיצוֹצֵי־הָאוֹר הָלוֹךְ וְכָהֹה, עַד אֲשֶׁר נֶעֶלְמוּ כֻלָּה, וַעֲלָטָה גְּדוֹלָה הָיְתָה מִסָּבִיב.

וַיֵּרְדוּ וַיֵּרְדוּ מַטָּה, מַטָּה — וְאֵין סוֹף לְמַעֲלוֹת הָאֲבָנִים, וְאֵין סוֹף לִמְעָרַת הָאֹפֶל, וּבְכָל אֲשֶׁר הוֹסִיפוּ לָרֶדֶת, כֵּן הָלְכָה הָעֲלָטָה הָלוֹךְ וְגָדוֹל, הָלוֹךְ וְעָמֹק מְאֹד. פִּתְאֹם עָלָה שָׁאוֹן בְּאָזְנֵיהֶם כִּשְׁאוֹן גַּלִּים הַשּׁוֹטְפִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בַּהֲמֻלָּה רַבָּה וּמִתְפּוֹצְצִים אֶל הַסְּלָעִים וְנֶהְפָּכִים לְקֶצֶף לָבָן.

כַּעֲבֹר רְגָעִים מִסְפָּר הִגִּיעוּ עַד שְׂפַת פֶּלֶג הַזּוֹרֵם בְּרַעַשׁ וַהֲמֻלָּה, וְהַקֶּצֶף הַלָּבָן הַמְכַסֶּה אֶת פָּנָיו נִשְׁקַף לְעֵינֵיהֶם מִתּוֹךְ הָאֲפֵלָה. אַךְ מִתּוֹךְ הֲמֻלַּת הַגַּלִּים הַמִּתְקַצְּפִים הִגִּיעַ לְאָזְנֵיהֶם קוֹל מַנְגִּינָה רַבָּה מְאֹד, עַד אֲשֶׁר יָצְאָה נַפְשָׁם בְּשָׁמְעָם אוֹתָהּ. רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו יָשְׁבוּ רֶגַע עַל שְׂפַת הַפֶּלֶג וַיָּנוּחוּ.

אָז קָם רַבִּי יוֹסֵף וַיִּקְרָא:

פֶּלֶג, פֶּלֶג, פְּתַח דְּלָתֶיךָ!

וּכְרֶגַע נָדַם הַפֶּלֶג הַזּוֹעֵף וַיַּחֲרִישׁוּ הַגַּלִּים הַזּוֹרְמִים וַיָּקוּמוּ הַמַּיִם הַנּוֹזְלִים וַיַּעַמְדוּ כְּמוֹ נֵד. וַיֵּרְדוּ כֻלָּם אֶל תּוֹךְ הַפֶּלֶג וַיִּמְצְאוּ שָׁם דֶּלֶת קְטַנָּה: רַבִּי יוֹסֵף הֵרִים אֶת הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּדְפֹּק עַל הַדֶּלֶת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַתִּפָּתַח הַדֶּלֶת כְּרֶגַע — — —

אוֹר גָּדוֹל וְנָעִים וְרַךְ זָרוּעַ מִסָּבִיב. וְהָאוֹר לֹא אוֹר הַחַמָּה הוּא, וְלֹא אוֹר הַלְּבָנָה הוּא, כִּי גָדוֹל וּמַזְהִיר הוּא שִׁבְעָתַיִם מֵאוֹר הַחַמָּה, וְנָעִים וָרַךְ הוּא שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה מֵאוֹר הַלְּבָנָה. וְשָׁפוּךְ הָאוֹר עַל הָעֵמֶק הַנֶּחְמָד וְעַל שׁוּרוֹת הַתְּמָרִים הָעֲנָקִים וְעַל עֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם הַנֶּהְדָּרוֹת וְעַל פֶּלֶג הַבְּדֹלַח הַמִּתְגַּלְגֵּל וּמִשְׁתּוֹבֵב לְרַגְלֵי הַשּׁוֹשַׁנִּים וְהַחֲבַצָּלוֹת הַנּוֹצְצוֹת מִסָּבִיב. וּמִבֵּינוֹת לַתְּמָרִים הָרַעֲנַנִּים תֵּרָאֶה תְּמוּנַת אוֹרָה נִפְלָאָה. וְהַתְּמוּנָה עֲטוּפָה כֻלָּהּ בְּעַרְפִלֵּי טֹהַר וַחֲגוֹר לָהּ — הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר בֶּעָנָן, וּפְנֵי שֶׁבַע שְׁמָשׁוֹת לַתְּמוּנָה וְעֵינֵי אַלְפֵי כוֹכָבִים לָהּ.

וְעֵינֵי רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה כָּהוּ פִּתְאֹם מֵרֹב הָאוֹר

והזהר השפוכים מסביב. ויעמד על מקומו נדהם ונפעם, ולא ידע נפשו. והנה איש זקן נגש אליו.

— שלום עליך, בני! — קרא הזקן בקול מלא אהבה ורחמים, ויושט לו את ידו. רבי יוסף נשא את עיניו אל הזקן הנפלא וידע כי הוא אליהו הנביא.

— עליך שלום, רבי ומורי! — ענהו בקול רועד. — הנה באתי כאשר צויתני.

ויהי אך נגוע נגע בכף אליהו, ורוח חדשה — רוח הקדש — נחה עליו פתאם וירא את אשר לא ראה עוד, וישמע את אשר לא שמע עוד, וידע את אשר לא ידע עוד עד הרגע ההוא.

ורבי יוסף דילה רינה נשא שנית את עיניו אל בינות לתמרים הרעננים וירא את רבי שמעון בן יוחאי — היא תמונת האור, אשר ראה בראשונה, — והנה הוא יושב ודורש בסתרי התורה ואלעזר בנו יושב על ידו, והאבות, אברהם, יצחק ויעקב, ואליהו הנביא מסביב להם, כלם עטופים בענני טהר, ופניהם מאירים כמאורות אשר בשמי השמים; מאורות שהשמש והירח והכוכבים יחד כמוהם כאין הם לעמתם.

ורבי שמעון בן יוחאי דורש ומגלה רזין דרזין, סודי־סודות מסתרי התורה; הוא מדבר — וניצוצות־אור מנתזים מפיו בלי הרף. והניצוצות מעופפים ומתרוממים מעלה, מעלה מעלה, עד שהם נעלמים במרומי אין קץ.

והאבות יושבים ושומעים ומתענגים ומלאכי עדן קלים מרחפים ממעל ושומעים ומתענגים.

וניצוצות האור מנתזים ומנתזים מפיו ומעופפים ומתרוממים מעלה מעלה מעלה ונעלמים במרומי אין קץ.

ואליהו הנביא הציג את רבי יוסף דילה רינה לפני רבי שמעון בן יוחאי ולפני האבות ויאמר:

— הנה האיש, אשר נשבע את השבועה הגדולה, כי לא ישקט ולא ינוח עד אשר ינתק את כבלי האש מעל ידי המשיח, ובא וגאל את עמו, וגאל את ארצו ובנה את היכל הקדש על מכונו.

רבי שמעון בן יוחאי והאבות נתנו בו את עיניהם המזהירות ויביטו בו זמן רב — ולא יכל רבי יוסף דילה רינה לשאת את המבטים המזהירים האלה ויפל על פניו ארצה ויקרא:

— הושיעה, רבי הקדוש! [illegible] הורוני מה אעשה! הורוני — למען בניכם שגלו, למען מקדשם ששמם, למען ארצם שחרבה ולמען שם אלהי ישראל המחלל. הה, חנוני, חנוני! הורוני מה אעשה!

ודמעות מרות זלגו עיני רבי יוסף דילה רינה בקראו את הקריאה הזאת.

(עוד יבא).

ש. ל. גרדון.

הודים בברזיליה.

הַפֶּלֶג הַסָּתוּם.

(אַגָּדָה עֲרָבִית).

III.

וַיְהִי בְּבוֹא אַל־קִים־סוּרִי עַד הַפֶּלֶג הַזֶּה וַיַּרְא אֶת מֵימָיו הַזַּכִּים כִּבְדֹלַח, וַיִּשְׁמַע צְלִיל הַגַּלִּים הַמִּשְׁתַּפְּכִים בְּמַנְגִּינָה נִפְלָאָה, וַיַּרְא אֶת הַפְּרָחִים הַיָּפִים הַמַּטִּים אֶת רָאשֵׁיהֶם אֶל הַגַּלִּים בְּאַהֲבָה וַיִּשְׁתָּאֶה מְאֹד...

הוּא חָשׁ שֶׁלִּבּוֹ הַקָּשֶׁה הוֹלֵךְ וְנָמוֹג, הוֹלֵךְ וָרַךְ מֵרֶגַע לְרָגַע.

אַךְ בִּרְאוֹתוֹ אֶת הַנּוֹסְעִים הָעֲיֵפִים הַחוֹנִים עַל שְׂפַת הַפֶּלֶג וַיִּמָּלֵא לִבּוֹ אַכְזְרִיּוּת וְחֵמָה נוֹרָאָה, וַיְצַו לְתָפְשָׂם וּלְשָׁחֳטָם אֶל הַפֶּלֶג...

וּבְקִצְפּוֹ צִוָּה גַּם לִכְרֹת אֶת הָעֵצִים הָרַעֲנַנִּים וְלִרְמֹס אֶת הַפְּרָחִים הַנִּפְלָאִים... וְאַחֲרֵי כֵן לִסְתֹּם גַּם אֶת הַפֶּלֶג...

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁחֲטוּ אֶת הַנּוֹסְעִים הָאֻמְלָלִים אֶל הַפֶּלֶג וַיַּאְדִּימוּ מֵימָיו הַזַּכִּים וַיִּהְיוּ לְדָם... וַיַּאְדִּימוּ הַגַּלִּים וַתִּדֹּם מַנְגִּינָתָם הַנִּפְלָאָה. אַךְ כַּאֲשֶׁר נִגְּשׁוּ אַנְשֵׁי חֵילוֹ לִסְתֹּם אֶת הַפֶּלֶג, נִשְׁמַע פִּתְאֹם קוֹל אֲנָחָה נוֹרָאָה וַאֲיֻמָּה מְאֹד. וַיִּשְׁמַע אַל־קִים־סוּרִי אֶת הַקּוֹל הַזֶּה וַיֶּחֱוַר וַיִּפֹּל מֵעַל גְּמַלּוֹ וַיִּתְעַלָּף; שָׁמְעוּ הֶעָבִים אֶת הָאֲנָחָה הַזֹּאת וַיִּתְקַדְּרוּ וַיְעוֹפְפוּ וַיָּרִבּוּ בְּרָקִים וּרְעָמִים בַּחֲמָתָם. שָׁמַע רוּחַ הַמִּדְבָּר וַיִּזְעַף וַיַּשְׁמַע קוֹל יְלָלָה, וַיַּעְתֵּק הָרֵי חוֹל בְּאַפּוֹ וַיִּשְׁחָקֵם וַיְפַזְּרֵם עַל פְּנֵי הָרוֹצֵחַ הַמִּתְעַלֵּף וַיֵּחָנֵק תַּחַת כֹּבֶד מַשָּׂאָם — וַיָּמֹת.

IV.

הֻמְלָה וָרַעַשׁ בַּשָּׁמָיִם. נִשְׁמַת הֶעָרִיץ הוּבְאָה לִפְנֵי כִּסֵּא מִשְׁפַּט אֱלֹהַּ לְשָׁפְטָהּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיהָ. וְהַמַּלְאָכִים רָצִים רָצוֹא וָשׁוֹב מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים וּמַשִּׁיקִים בְּכַנְפֵיהֶם הַמְּאִירוֹת. אַךְ אֱלֹהַּ נָתַן קוֹלוֹ — וַתְּהִי דְמָמָה עֲמֻקָּה בְּכָל רַחֲבֵי הַשָּׁמָיִם.

— בֹּאנָה, הַנְּשָׁמוֹת, וְהָעֵדְנָה בְּנֶפֶשׁ אַל־קִים־סוּרִי הַחוֹטֵאת!

וּמִכָּל רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם נִשְׁמַע קוֹל מַשַּׁק כְּנָפַיִם, וַתָּבֹאנָה רִבּוֹא רִבְבוֹת נִשְׁמוֹת הַשְּׁחוּטִים וְהַהֲרוּגִים בִּידֵי הָרוֹצֵחַ הַנּוֹרָא וַתִּבְכֶּינָה לִפְנֵי כִּסֵּא אֱלֹהַּ:

— אֶת בְּנִי שָׁחַט הָרוֹצֵחַ לְעֵינָי!

— אֶת אֲבוֹתַי הָרַג הֶעָרִיץ הַזֶּה!

— אֶת בְּשַׂר אָחִי סֵרַק בְּמַסְרְקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל!

— אֶת יְלָדַי נִפֵּץ אֶל הַסָּלַע!

— וְאֶת עוֹלָלַי שָׂרַף בָּאֵשׁ!

— וְאוֹתִי... וְאוֹתִי... וְאוֹתִי...

כֹּה בָּכוּ הַנְּשָׁמוֹת וַתִּתְיַפַּחְנָה וַתְּבַקֵּשְׁנָה מֵאֵת אֱלֹהַּ לִנְקֹם אֶת נִקְמָתָם.

וְנַהֲרֵי נַחֲלֵי הַדָּם שֶׁשָּׁפַךְ אַל־קִים־סוּרִי בְּחַיָּיו, רָתְחוּ פִּתְאֹם לְנֶגֶד עֵינָיו וַיִּהְיוּ לְיַם דָּם גָּדוֹל וְנוֹרָא הַסּוֹעֵר בְּגַלָּיו מִסָּבִיב. רִבְבוֹת הֲרוּגִים פִּרְפְּרוּ לְעֵינָיו וַיֶּאֶנְקוּ נַאֲקוֹת אֵימָה בְּקוֹל רַעַם אַדִּיר.

וְנִשְׁמַת אַל־קִים־סוּרִי לֹא נָעָה וְלֹא זָעָה.

וַתָּבֹאנָה גַּם רוּחוֹת הַתְּמָרִים הָאַדִּירִים אֲשֶׁר כָּרַת, וְנִשְׁמוֹת הַפְּרָחִים הַנִּפְלָאִים אֲשֶׁר רָמַס בְּזָדוֹן — וַתִּבְכֶּינָה.

וְהוּא לֹא נָע וְלֹא זָע.

וּפִתְאֹם נִשְׁמַע קוֹל יְלָלָה דַקָּה וּמָרָה מְאֹד מְאֹד. וַיְחָרֵר הַקּוֹל הַזֶּה אֶת הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. וַתִּדֹּמְנָה כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַבּוֹכִיּוֹת, הַמַּלְאָכִים הִתְחַלְחֲלוּ וַיַּסְתִּירוּ אֶת פְּנֵיהֶם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם וַיִּבְכּוּ בִּדְמָמָה, וַיִּתְחַלְחַל גַּם אֱלֹהַּ וְכִסֵּא הַמִּשְׁפָּט רָעַד תַּחְתָּיו. — זֶה הָיָה קוֹל הַפֶּלֶג הַסָּתוּם, שֶׁבָּא גַּם הוּא לְהָעִיד בְּנִשְׁמַת אַל־קִים־סוּרִי אֶת חַטָּאתָהּ.

— פֶּלֶג זַךְ הָיִיתִי בָּאָרֶץ—נִשְׁמַע קוֹל מִתּוֹךְ הַיְלָלָה.— אֱלֹהַּ נְתָנַנִי בְּמִדְבַּר שְׁמָמָה וַיְשִׂימֵנִי לִבְרָכָה; וַיָּבֹא כָל צָמֵא וְעָיֵף וַיָּנוּחוּ עַל גְּדוֹתַי וַיִּשְׁבְּרוּ צְמָאָם בְּמֵימַי הַזַּכִּים. כָּל חַיְתוֹ הַמִּדְבָּר שָׁתוּ אֶת מֵימַי וַיְבָרְכוּנִי וַיְהַלְלוּ אֶת שֵׁם אֱלֹהַּ. וַיָּבֹא הָאַכְזָר הַזֶּה וַיְטַמְּאֵנִי בְּדַם הָאֲנָשִׁים וַיְסַתְּמֵנִי. נְקָם־נָא, אֱלֹהַּ הַטּוֹב, אֶת נִקְמָתִי, נְקָם־נָא!

וְקוֹל הַפֶּלֶג הַסָּתוּם נִשְׁמַע בְּכָל מֶרְחֲבֵי הַשָּׁמַיִם וַיְהִי לַאֲנָחָה מָרָה מְאֹד, כַּאֲנָחָה אֲשֶׁר שָׁמַע אַל־קִים־סוּרִי בְּהִסָּתֵם הַפֶּלֶג הַזֶּה — וַתִּשְׁמַע נִשְׁמַת הָרוֹצֵחַ אֶת הָאֲנָחָה הַזֹּאת וַתִּתְחַלְחַל וַתִּכָּנַע, וַתִּפֹּל לְרַגְלֵי אֱלֹהַּ הַזּוֹעֵם:

— חָטָאתִי, אֱלֹהַּ, חָטָאתִי! חוּס נָא! חֲמָל נָא!

וְהִנֵּה קוֹל אֱלֹהַּ קוֹרֵא:

— יַעַן אֲשֶׁר לֹא חָמַלְתְּ עַל בָּנַי וַתִּשְׁפְּכִי אֶת דָּמָם כַּמַּיִם, יַעַן אֲשֶׁר לֹא חָמַלְתְּ עַל מַעֲשֵׂי יָדַי וַתִּשְׂרְפֵם וַתִּרְמְסֵם, יַעַן אֲשֶׁר סָתַמְתְּ אֶת הַפֶּלֶג הַזַּךְ בְּמִדְבַּר הַשָּׁמֵם–לָכֵן לָאָרֶץ תּוּרַד, שָׁם תְּנֻחַם שָׁם תִּתְעַנֶּה לְעוֹלָם.

וְהַשָּׁמַיִם נִבְקְעוּ תַּחַת הַנְּשָׁמָה הַחוֹטֵאת וְהִיא נִזְרְקָה וַתִּפֹּל אַרְצָה.

וּמֵאָז תּוֹעָה הַנְּשָׁמָה הַחוֹטֵאת בָּאָרֶץ. תּוֹעָה הִיא מֵהַר אֶל הַר וּמִבִּקְעָה אֶל בִּקְעָה, תּוֹעָה וּמְיַלֶּלֶת, וְקוֹל בְּכִי הֲרוּגֶיהָ עוֹלֶה בְּאָזְנֶיהָ תָּמִיד, וְנַהֲרֵי הַדָּם שֶׁשָּׁפְכָה רוֹתְחִים וּמִתְגָּעֲשִׁים לְפָנֶיהָ תָּמִיד. שׁוֹמַעַת הִיא אֶת בְּכִי הַפֶּלֶג הַסָּתוּם–וְהִיא מִשְׁתַּגַּעַת וְסוֹאֶנֶת מֵעָצְמַת מַכְאוֹבֶיהָ. בּוֹכָה הִיא עִם הַסְּעָרָה בְּלֵילוֹת הַחֹרֶף וּבְלֵילוֹת הַסְּתָו הַשּׁוֹמֵמִים, וּבְקִצְפָּהּ עוֹבֶרֶת הִיא כְּדֶבֶר בְּאֹפֶל וְזוֹרַעַת רָעָה וְאָסוֹן עַל כָּל סְבִיבוֹתֶיהָ. הִיא יוֹצֶקֶת רַעַל בְּפִי הַנְּחָשִׁים וְשִׂנְאָה וְקִנְאָה בְּלִבּוֹת הָאֲנָשִׁים. כָּכָה תּוֹעָה הַנְּשָׁמָה מִקְּצֵה הָאָרֶץ וְעַד קָצֶהָ, תּוֹעָה וְזוֹרַעַת אַךְ עָמָל וְאָסוֹן, וּכְבָר קָצָה בִּנְדוּדֶיהָ וּבַעֲבוֹדָתָהּ הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְהִיא נוֹדֶדֶת הַלְאָה וּבוֹכִיָּה וְנֶאֱנַחַת וְאַנְחוֹתֶיהָ שׁוֹמֵמוֹת, שׁוֹמֵמוֹת מְאֹד. כָּל הָעוֹלָם צַר לָהּ, חֲפֵצָה הִיא חַיִּים אֲחֵרִים, חַיִּים שֶׁל טוֹב וְאַהֲבָה, חַיִּים שֶׁל אשֶׁר וָגִיל, וְהִיא מִתְפַּלֶּלֶת וּמְבַקֶּשֶׁת רַחֲמִים. אַךְ שַׁעֲרֵי הַתְּפִלָּה סְגוּרִים לְפָנֶיהָ וֶאֱלֹהַּ הָרַחֲמָן לֹא יַקְשִׁיב לִילְלוֹתֶיהָ...

וְעַד הַיּוֹם — מְסַפְּרִים הַנּוֹסְעִים בְּמִדְבַּר סַהֲרָה — יִשָּׁמַע שָׁם בְּלֵילוֹת קוֹל בְּכִי מוּזָר מְאֹד; וְהַקּוֹל הוֹלֵךְ וְגָדוֹל הוֹלֵךְ וְרוֹעֵד וְנִשְׁמַע כְּקוֹל אִישׁ הַשּׁוֹאֵג מֵעָצְמַת מַכְאוֹבָיו, וּפִתְאֹם יָמוֹג הַקּוֹל וְיִתְפּוֹצֵץ לְאַלְפֵי הֵדֵי יְלָלָה — וְיִדֹּם. — שׁוֹמְעִים הַגְּמַלִּים אֶת הַקּוֹל הַזֶּה וְנִבְהָלִים וְכוֹרְעִים וּמְחַטְטִים בְּאַפֵּיהֶם בַּחוֹל הַמְּצֻנָּן. שׁוֹמֵעַ הָאַרְיֵה, מֶלֶךְ הַמִּדְבָּר, אֶת הַקּוֹל הַזֶּה וְעָזַב אֶת טַרְפּוֹ וְהִתְחַבֵּא בִּמְעָרָה — זֶה הוּא קוֹל נִשְׁמַת אַל־קִים־סוּרִי הַמִּתְוַדָּה...

ז. שניאור.

הִזָּיוֹן עִבְרִי. — בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת חֲנֻכָּה נֶעֱרַךְ בְּעִיר דוּמֶל חִזָּיוֹן עִ ב ְ ר ִ י בְּשֵׁם „יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי", שֶׁחִבֵּר הַמּוֹרֶה וְהַסּוֹפֵר ק. ל. סִילְמַן. הַחִזָּיוֹן הָעִבְרִי הַזֶּה, בֶּן שָׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת, נֶעֱרַךְ עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי הַחֶדֶר הָ ע ִ ב ְ ר ִ י שֶׁל הַמּוֹרֶה מַר אַדְלֶר בְּאוּלַם הַתֵּאַטְרוֹן הַגָּדוֹל שֶׁבָּעִיר. מְסַדְּרֵי הַנֶּשֶׁף הַזֶּה הָיוּ שְׁלֹשָׁה מוֹרֵי הַחֶדֶר הָעִבְרִי: מַר אַדְלֶר, מַר סִילְמַן (הַמְחַבֵּר) וּמַר בַּרְכּוּז; הֲמוֹן רַב מִנִּכְבְּדֵי הָעִיר וּמַשְׂכִּילֶיהָ נֶאֶסְפוּ וּבָאוּ אֶל אוּלַם הַתֵּאַטְרוֹן לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ אֶת הַפֶּלֶא הַגָּדוֹל אֵיךְ יְלָדִים בְּנֵי שְׁמוֹנֶה אוֹ תֵּשַׁע שָׁנִים עוֹרְכִים מַחֲזֶה עִבְרִי בְּעִבְרִית, דָּבָר אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה וְלֹא נִשְׁמַע עוֹד. וּלְשִׂמְחַת לֵב כָּל אוֹהֲבֵי שְׂפָתֵנוּ מִלְּאוּ הַיְלָדִים הַמְשַׂחֲקִים אֶת תַּפְקִידָם (תַּפְקִיד ראָללע *Роль*) בְּאֹפֶן נַעֲלֶה.

רֹשֶׁם גָּדוֹל עָשָׂה עַל הַשּׁוֹמְעִים מַתִּתְיָהוּ הַזָּקֵן (הוּא הַמְחַבֵּר מַר סִילְמַן בְּעַצְמוֹ) בִּדְבָרָיו הַנֶּאֱמָרִים בְּרֶגֶשׁ עַז וּבְהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה, בְּדַבְּרוֹ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר מָצְאָה אֶת עַמּוֹ וְאַרְצוֹ מִיְּדֵי הָאוֹיֵב. לִשְׁמֹעַ דְּבָרָיו זָלְגוּ עֵינַיִם רַבּוֹת דְּמָעוֹת. וְיָפֶה וְנֶהְדָּר הָיָה הַמַּחֲזֶה כַּאֲשֶׁר הוֹפִיעוּ עַל הַבָּמָה חֲמֵשֶׁת בְּנֵי מַתִּתְיָהוּ: יוֹחָנָן (בֶּן־צִיּוֹן רֵיוִין), שִׁמְעוֹן (שְׁמוּאֵל מִיכַל חַיּוּתִין), יְהוּדָה (יְהוּדָה פִּינְקֶלְשְׁטֵין), אֶלְעָזָר (משֶׁה קוֹבַּרְסְקִי), יְהוֹנָתָן (יְהוֹשֻׁעַ שַׁצּוֹב), כֻּלָּם יְלָדִים בְּנֵי שְׁמוֹנֶה, תֵּשַׁע שָׁנִים, פְּנֵיהֶם מְפִיקִים רוּחַ גְּבוּרָה וְאֹמֶץ לֵב. וִיהוּדָה הַמַּכַּבִּי, הוּא הַיֶּלֶד הַנִּפְלָא יְהוּדָה פִּינְקֶלְשְׁטֵין, הִשְׁבִּיעַ אֶת אֶחָיו בַּאדֹנָי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהִלְהִיב אֶת לִבָּם בִּדְבָרִים נִמְרָצִים וְנִלְהָבִים, כִּי יֵצְאוּ לְעֶזְרַת עַמָּם לְהִלָּחֵם בְּעַד חֵרוּת דָּתָם וְאַרְצָם וְלִפְרֹק עֹל הַיְּוָנִים הֶעָרִיצִים מֵעַל צַוָּארָם. כִּכְלוֹת יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי אֶת דְּבָרָיו רָעַשׁ אוּלַם הַתֵּאַטְרוֹן לְקוֹל הַקּוֹרְאִים: „הֵידָד! הֵידָד! פִּינְקֶלְשְׁטֵין! פִּינְקֶלְשְׁטֵין! יְחִי אַדְלֶר! יְחִי סִילְמַן! יְחִי בַּרְכּוּז! יְחִיוּ הַנְּעָרִים הַמְשַׂחֲקִים!"

כָּל הַמְשַׂחֲקִים עַל הַבָּמָה הָיוּ לְבוּשִׁים בְּטַעַם עַמֵּי אַרְצוֹת הַקֶּדֶם וּבִידֵי כָּל יֶתֶר הַיְלָדִים חֵיל צְבָא יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי הָיוּ דְּגָלִים וָנֶשֶׁק: חֲרָבוֹת שְׁלוּפוֹת וְקַרְדֻּמּוֹת כְּמַחֲנֶה עָרוּךְ לַמִּלְחָמָה.

אַחֲרֵי תֹּם הַמַּחֲזֶה קָרְאוּ יְלָדִים בְּהַטְעָמָה יָפָה שִׁירִים לְאֻמִּיִּים: „נֵר חֲנֻכָּה" מֵאֵת א. ל. לִיבּוּשִׁיצְקִי, „בִּשְׁבִיל הַמָּשִׁיחַ" מֵאֵת דָּוִד פְרִישְׁמַן וְאֶחָד מִשִּׁירֵי נ. פִּינֶס.

לְסוֹף קָרְאוּ בְּדִיחָה בְּשֵׁם „עֲרָבוֹנוֹת" שֶׁחִבֵּר מַר אַדְלֶר.

בְּמֶשֶׁךְ כָּל הָעֶרֶב נִשְׁמַע רַק הַדִּבּוּר הָעִבְרִי; גַּם אֵלֶּה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת שְׂפָתֵנוּ הִתְאַמְּצוּ לְגַמְגֵּם, לְפָחוֹת, אֵיזוֹ מִלָּה עִבְרִית, כִּי נָחָה רוּחַ הַשָּׂפָה הָעִבְרִית עַל כָּל הֲמוֹן הַנֶּאֱסָפִים. הַמְנַגְּנִים נִגְּנוּ רַק מַנְגִּינוֹת לְאֻמִּיּוֹת (שִׁיר „הַתִּקְוָה" וְעוֹד) בְּלִוְיַת מַקְהֵלַת מְשׁוֹרְרִים מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים.

אגדת דוברי עברית. — בעיר רסין (פלך קובנה) נוסדה אגדת דוברי עברית. חברי האגדה נאספים יחד פעם בשבוע. גם עשו להם החברים לחק לדבר עברית גם בינם לבין עצמם. בעת הראשונה היה קשה להם הדבור העברי, אך הם התרגלו בו מהר ועתה הם ממהרים לדבר בה כבשפה חיה.

סער גדול. — בעיר הנזכרת למעלה ובסביבותיה קמה באור ליום ו׳ שלשה עשר יום לחדש דקבר סערה נוראה, אשר הסבה נזקים גדולים. הרבה גגות נקרעו והשלכו לארץ, בנינים רבים נהרסו ובהמות רבות נקברו תחתם חיים.

ידיעות שונות.

יהודים נסתרים. — בעיר מרו (בדרומה מערבה של אסיה ושיכת לרוסיה) נמצאים יהודים הנקראים בפי יושבי המקום בעלי דת מחמד, בשם „דזידידים", לאמר: חדשים מקרוב באו. רבם באו לשבת שם ממשחד ומחורוסן אשר בארץ פרס הקרובה. בשם „דזידיד" קוראים המחמדים לאיש שבא מקרוב בברית דתם, ובעיר משחד, שהיא מקום אחד המסגדים (מסגד — בית תפלה למחמדים) היותר קדושים לפרסים, היו היהודים אנוסים לקבל עליהם דת מחמד; אך, כמו האנוסים לפנים בארץ ספרד, הם שומרים בסתר את חקי תורת ישראל. אל המסגד המחמדי לא ילכו ובסתר יתגנבו לבא אל בית הכנסת של היהודים הכוכרים להתפלל שם. בימי השבת אינם עוסקים במסחר, אף כי חנויותיהם פתוחות; כי הן מושיבים בהן את בניהם הקטנים, ובבוא איש לקנות דבר־מה, הם אומרים, כי בעל החנות איננו. את בנותיהם לא ישיאו לאיש מחמדי ולא יקחו מבנות המחמדים להם לנשים. אינם קונים בשר לא מאת המחמדים ולא מאת הנוצרים, כי אם מאת היהודים. אך ביום הצום הגדול, צום אורזה, הם מתראים לפני המחמדים כמתענים, לא יאכלו ולא ישתו וגם ממקטרת (נרגילה) ינזרו ביום ההוא כאנשים מחמדים נוצרי דת הקוראן.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

המנויים הנכבדים

שחתמו על ה„עולם קטן" בטרם שהוזל מחירו ושלמו דמי חתימתם לפי המחיר הישן: ששה רובל לשנה וכו׳ מתבקשים להודיע לנו מה לעשות בכסף הנותר מדמי חתימתם, לפי המחיר החדש, המוזל: 4 רובל לשנה וכו׳ — אם לשלוח תמורתו את „הפדגוג", או ספרים מהוצאתנו או הוצאת אחרים, או להשאירו ע"ח החתימתם הבאה — בכדי שנדע איך לרשום את נותרי הכספים הנ"ל העמומים עתה בפנקסינו בלי תנועה.

ברגשי כבוד
המערכת.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau